

Radim Hanke

sochař a výtvarný pedagog

Narodil se 28. ledna 1963 v Trinci. V letech 1979-1982 absolvoval SUPŠ v Uh. Hradišti a poté (1982-1988) VUPŠ v Praze (atelier prof. J. Malejovského). Od konce osmdesátých let žije ve Zlíně. V roce 1989 se uskutečnila první samostatná výstava jeho tvorby (Kulturní dům v Bystřici p. Host.), kterou započala jeho rozsáhlá výstavní činnost. Z významných samostatných prezentací jeho prací je třeba zmínit alespoň výstavu ve SG ve Zlíně (1994), v Chodovské tvrz v Praze (s I. Sedláčkem, 1996), v Galerii SM v Uh. Hradišti (1999) nebo ve městě Limbach-Oberfrohna (s I. Sedláčkem, 1999). Dosud nejvýznamnější publicita autorova díla je spjata s jeho společnou výstavou s L. Jarošem, uspořádanou KGVU ve Zlíně s reprízami v GVVU v Hodoníně a galerii Muzea města Brna (2003-2004). Spolu se Z. Macháčkem vystavoval již v roce 2008 v knihovně Karla Dvořáčka ve Vyskově (2008). Pravidelně se zúčastňuje také sochařských sympózií - například Brněnský plenér (Brněnská přehrada, 1998), Socha mezi vinohrady (Milotice, 2003 a 2004 -sochy umístěny v mikroregionu Nový Dvůr), Uh. Brod (2005 a 2007 -díla začleněna do parkových částí města). Je rovněž autorem řady realizací výtvarných symbolů a pomníkových soch ve veřejném prostoru. Mimo jiné i tvůrcem symbolu pro Cenu města Zlína (1998) nebo hlavní ceny Mezinárodního festivalu filmů pro děti a mládež ve Zlíně „Zlatý stříveček“ (2005-2006). V roce 2000 realizoval sochu sv. Urbana v Bukovanech u Kyjova, ale třeba i pamětní desku spisovatele Františka Kožíka v Uh. Brodě (2009) a zejména pomník Jana A. Bati (2007) a Tomáše Bati (2010) v centru Zlína.

Od počátku 90. let je činný i jako výtvarný pedagog. 1991-1995 byl vedoucím oboru Užitá keramika na SPŠ v Hodoníně. Od roku 1994 působí jako pedagog ZSVO školy umění ve Zlíně, kde vede obor sochařská tvorba a počínaje rokem 2009 vede též výuku kresby a modelování na bakalářském studiu Fakulty umění Ostravské univerzity - detašované pracoviště ve Zlíně. Jeho tvorba je zastoupena v řadě soukromých i veřejných uměleckých sbírek.



Narodil se 4. června 1960 ve Zlíně, kde trvale působí. 1975-1979 se vyučil reprodukcijním grafikem (SOU Moravských tiskařských závodů v Olomouci) a v letech 1983-1984 studoval na střední grafické škole v Praze. Pravidelně vystavuje od roku 1979. Ze samostatných výstav z posledních let je třeba zmínit alespoň přehlídky v MG Brno (2000), Galerii Jiřího Jílka v Šumperku (2001), KGVU ve Zlíně (2002), v 21. budově (Batův mrakodrap) ve Zlíně (2005). Společně s R. Hankem v Knihovně Karla Dvořáčka ve Vyskově (2008), ale i v souladu s obrazy Svatopluka Slovenčíka v Městské galerii v Hradci nad Moravicí (2010) nebo v Domu knihy Portal v Uh. Hradišti (2010). Jeho dosud nejvýznamnější prezentací byla multimediální prostorová instalace a výstava pořádaná KGVU ve Zlíně v Domě umění (Devětsetdvacetádevět, prostor v prostoru, 2004).

Jako užitý grafik a typograf je autorem grafiky periodika Prostor Zlín a jeho výtvarným redaktorem, stejně jako autorem většiny zásadních publikací, katalogů a dalších tiskovin vydávaných Krajskou galerií ve Zlíně. V roce 1996 získal Uznání za kvalitní grafický design od International Institute for Information Design a Českého institutu informačního designu. Je autorem grafického řešení publikace P. Zatloukala Příběhy dlouhého století - architektura 1750 - 1918 na Moravě a ve Slezsku (Cena Magnesie litera, kniha roku 2003), Ziskal 3. místo v VIII. roč. Národní soutěže muzeí Gloria Museaealis (2009) za publikaci Fenomén Bata. Zlínská architektura 1910 - 1960.

Zdeněk Macháček je čestným členem sdružení Mehedaha a spoluzakladatelem Minigalerie 6.15 ve Zlíně. Jeho volná tvorba je zastoupena v řadě významných soukromých a veřejných uměleckých sbírek doma i v zahraničí.

Společné představení tvorby sochaře Radima Hankeho a malíře Zdeňka Macháčka není dílem náhody nebo nějaké prosté pragmatické úvahy, ale výrazem určité vnitřní sounáležitosti, již oba umělci skrze svou tvorbu vzájemně pocíťují a která je již před časem přivedla k prezentaci ve společné výstavní instalaci (Vyskov, 2008). To co jejich tvorbu, i přes rozdílnost žánrů v nichž se vyjadřují a odlišnosti v umělecké mentalitě sblíží zejména, je schopnost jasné formulace výtvarného tématu. Jak z kulturně-historické, archetypální výtvarné tematizace Radima Hankeho, z jeho od zavádějících detailů oproštěných, důsledně do podoby symbolu formovaných figur či jejich částí, tak z povýtce malířského konceptu Zdeňka Macháčka, z jeho rytmizovaných, „energetických“, vnitřní řád člověka s řádem přírody a přirozeného světa v jeho všednodennostech propojujících abstraktních kompozic, jakoby plynula zvláštní vzájemná spojitost, podmíněná do značné míry intenzitou bytostného prožitku světa v jeho vnitřní integritě -samozřejmě ze dvou odlišných, ale jakoby vzájemně se doplňujících uměleckých pozic.

Počátky sochařského díla Radima Hankeho spadají do konce osmdesátých let. Už v té době se intuitivně přimyká k poetickým, kulturně-historickým tématům, zejména archaické a křesťanské provenienci (Egyptský velekněz, Hrajič anděl, 988). Soustavnost s níž už od počátku ve své tvorbě postupoval ho v průběhu následných let vedla jak k důsledné stylizaci forem, tak k redukci v námětové sféře, k zúžení pozornosti na několik zásadních témat, jako jsou Anežka, Převozník, Strážce nebo například Jezdec. V příklonu k dnes už fenomenálně archaickým a náboženským námětům, k jejich duchovnímu odkazu, ikonografickým vzorům a konstrukcím, je nepochybně zakotvena umělcova instinktivní touha po hlubším prožitku řádu světa v jeho nadčasovosti, po prožitku, který je důležitou stimulující silou jeho díla i v současnosti. V intencích tohoto směřování tak již od počátku devadesátých let v atelieru Radima Hankeho vznikají jeho v různých materiálech (zejména umělý kámen, cín, pískovec, bronz) formálně důsledně úsporné, až do podoby jakéhosi tvaru-znaku, formované sochařské kompozice -v duchu jeho tradiční ikonografie a tematické provenienci. Zpočátku je autor ozvlášťoval i rozličnými, hlavně skleněnými, prvky a detaily. K duchovní, magické či symbolické působnosti těchto prací však postupně přispívala hlavně jejich otevřenost světelným hodnotám, jež opticky změkčují hladké či jemně zdrsňené povrchové plochy a relativizují jejich materiálnost.

Přibližně v polovině devadesátých let se však objevují i autorovy nové lyricky založené, ale již i víceméně civilizačně orientované sochařské motivy, s příznačně úspornou, nicméně poetickou a někdy snad i jemně ironizující výrazovou dikcí (Básník, 1996). Důležitou složkou jeho tvorby se v té době staly rovněž senzibilní černobílé světelné kresby. Jakoby jen dechem, anebo jemnými doteky vyjadřované, impresivní, psychologizující, vnitřním tématům otevřené formy. Důraz kladený na světelné (duchovní) kvality díla, ale na druhé straně i narůstající respekt ke světu všední reality, který bezpochyby souvisel též s autorovými sochařskými realizacemi ve veřejném prostoru, ho nakonec vedly k razantním experimentům i v materiálové sféře sochařské tvorby. Ta ovšem již v průběhu závěrečné dekády uplynulého století se zvláštní vnitřní logikou vyúsťila do podoby osobitého, v kontextu soudobého uměleckého dění zcela nezačlenitelného stylu či slohu. Vedle dokonale zvládnutých klasických sochařských výrazových prostředků (hlína, dřevo, kámen, bronz) pro sebe Radim Hanke -v souladu s meditačním laděním své tvorby- již před deseti léty objevil průsvitnou uměloúpravenou pryskyřici a v intencích vnímání přirozeného světa v jeho věcnosti pak železo. Oba tyto materiály svými výrazovými možnostmi podstatným způsobem přispěly k jakémsi vnitřní synekze umělcova díla, k symbolickému otevření žitého přirozeného světa archetypálními jistotám minulosti. To ostatně dokládá i jistá kontinuita v tematické oblasti jeho tvorby. Rovněž v jejím kontextu se kromě historické motivace uplatňují i obecné lidské psychologizující a civilizační náměty. Například kompozice Malíčků a zejména Hlava (dlouholeté a zcela zásadní téma jeho tvorby), jejíž zatím závěrečná varianta Velká bílá hlava v umělém kameni s geometricky pojatou ocelovou plintou, která je pevnou součástí kompozice(2009), aktuálně vyznívá i v kontextu stávající ostravské výstavy. Tvorba Radima Hankeho se samozřejmě nerozvíjela v izolaci od umění předchozích období, ani od současného výtvarného dění. Z řady velkých osobností, k nimž umělecko inklinuje a za jejich tvorbu často putuje i na vzdálená místa našeho kontinentu, bych na tomto místě zmínil alespoň jednoho - Giacoma Manzú.

Malířské, kreslířské a fotografické dílo Zdeňka Macháčka je - na rozdíl od kulturně-historicky motivované tvorby Radima Hankeho - už od svých počátků bezezbytku zakotveno v přítomnosti. Jde o přítomnost člověka v realitě a řádu přirozeného světa, který také autorovi skýtá rozhodující tvůrčí podněty. K výtvarným aktivitám ho v tomto ohledu, zejména po pětiletém přerušení volné tvorby ve druhé polovině devadesátých let, stimulovala především samotné jeho rodiště, funkcionalistický Zlín. Počínaje rokem 2000 již vnikají i jeho první rozsáhlé abstraktní, soustavně rozvíjené obrazové a kresběné cykly kompozic Město v zahradách, Rastry-Průhledy nebo Rastry-architektura, jež též z autorova prožitku fenomenálního řádu zlínské konstrukcionismu propojeného s přírodou, z jeho nadčasového, bytostným hodnotám nakloněného kulturního tvaru. Tyto ucelené řady velkoformátových obrazových a kresběných kompozic, koncipovaných v křehkých malířských strukturách a liniích s daným řádem města - s jeho géníem loci - poeticky komunikují. Jsou sice konstruovány, ale ne geometricky, nýbrž povýtce spontánním, dynamickým malířským a kreslířským pojetím, v barevně zdrženlivé, monochromně blízké gestické dikci. Odkazují na vizuální prožitek světa, který objektivizují. Nejedná se tedy o tvorbu geometrickou, ale ani projev v duchu informelu. Spíše bychom mohli hovořit o konceptu realizovaném spontánně - byl rytmizovanou a do značné míry i barevně „racionalizovanou“ - malbou a kresbou. Z autorova pohledu přitom není důležité pouze samotné umělecké dílo, ale především prožitek tvůrčího činu jako takového, samotný proces jeho vzniku.

Nelze v těchto souvislostech nezapomenout na výtvarné počátky Zdeňka Macháčka v blízkosti Svatopluka Slovenčíka a jeho pozoruhodných, experimentálně založených malířských i jiných uměleckých aktivit. Výtvarný experiment je velmi blízký též jeho vlastnímu výtvarnému projevu a z určitého pohledu je přímo jednou z jeho podstatných součástí. Do značné míry ovšem souvisí s druhou autorovou profesní specializací, s profesí reprodukcijního grafika, typografa a tiskaře. Právě prostředí tiskárny mu už od počátku, a v poslední době zejména, dodává také rozhodující, k experimentu vedoucí tvůrčí podněty. K těm podstatným, které se před časem odehrály, patří práce s psaným písmem či slovem. Na počátku bylo náhodně zvolené slovo EMA. Náhoda či intuíce vede též ruku, která v rytmu psaní stále téhož slova výrazným kresběným gestem překrývá původní rastr. Touto (psanou) artikulací slova se jednak původní kompozice malířsky prohlubuje, ale současně vzniká i v novém -jakoby geometrií podloženém - duchu organizovaná plocha, tedy výtvarně posunutý (transformovaný) „nový rastr“. Určitou jednotu na bázi pravidelnosti (bez apriorního autorového záměru) přitom nezřídka představují i jednotlivé, totožným písmovým gestem pojeďané kompozice navzájem. Racionálně neuchopitelné souznění řádu bytostných hodnot s řádem přirozeného světa Zdeňka Macháček demonstruje i ve stávajícím cyklu Makulatury. Jsou to fískem prošlé různé listy papíru či obálky publikací do nichž opět výtvarně vstupuje. Dotyky s předmětnou realitou představuje i série jeho kompozic s využitím pigmentových papírů reflexní, žluté, oranžové či zelené barevnosti. Jsou to jakési výstražné signalizační barvy, stále četnější se uplatňující v naší každodenní realitě. Energetická síla těchto ploch, které autor nazývá Zářiče, je umocňována dalšími výraznými barevnými pigmenty ve tvaru drobných kroužků, čárek nebo linek, které jsou organizovány v určitém pravidelném schématu. Právě pracemi z cyklu Zářiče, Makulatury a gesticky psanými kompozicemi je Zdeněk Macháček zastoupen i ve své ostravské expozici.

Ludvík Ševeček

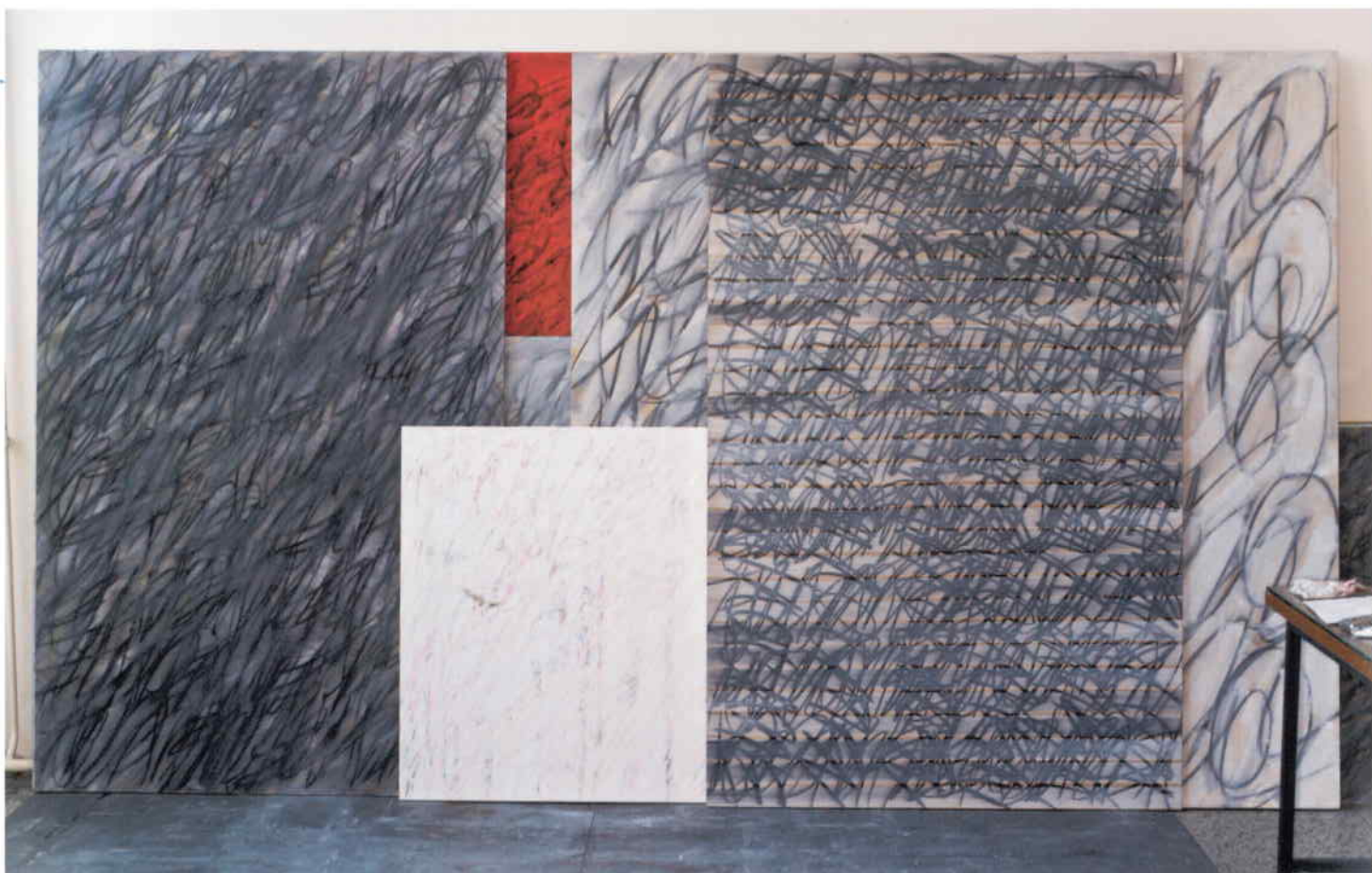


Galerie Magna, Bieblova 3, 702 00 Ostrava / výstava potrvá od 6.10. do 10.11.2010

Tento projekt je realizován za finanční podpory statutárního města Ostravy a Městského obvodu Moravská Ostrava a Přívoz



Pohled do ateliéru Radima Hankeho
Foto: Libor Stavjaník, STUDIO TOAST



Pohled do ateliéru Zdeňka Macháčka
Foto: Libor Stavjaník, STUDIO TOAST